

Udruga BIOM

HUSZPO

(Hrvatska udruga stručnjaka zaštite prirode i okoliša)

Uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskim uvjetima

(u okviru programa Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj)

Smjernice

HRVATSKA UDRUGA STRUČNJAKA
ZAŠTITE PRIRODE I OKOLIŠA

Zagreb, studeni 2020.

Nositelj projekta:	Udruga BIOM Čazmanska 2, 10 000 Zagreb e-mail: info@biom.hr web: www.biom.hr tel: 01/ 55 15 324
Partner:	Hrvatska udruga stručnjaka zaštite prirode i okoliša Berislavićeva 6, 10 000 Zagreb e-mail: huszpo@huszpo.hr web: www.huszpo.hr tel: 099 3514 744

U izradi ovih smjernica od velike pomoći bili su prijedlozi, savjeti i materijali koje su dionici nesebično podijelili s nama, dijelom kroz odgovore na upitnik, a dijelom aktivnim sudjelovanjem na radionicama. Stoga je konačni sadržaj ovih smjernica rezultat suradnje i sudjelovanja sljedećih osoba na aktivnostima projekta: *Dijana Tomašević-Rakić* (Dubrovačko-neretvanska županija), *Sanja Bogdanović* (Hrvatske ceste d.o.o.), *Martina Rupčić* (Ires Ekologija d.o.o.), *Dino Kapuano* (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja), *Tanja Šinko* (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja), *Petra Derežić* (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja), *Andreja Pavlović* (OIKON d.o.o.), *Lana Ofak* (Pravni fakultet), *Maja Hasanbašić* (Pučko pravobraniteljstvo), Ina Volmut (Ured povjerenika za informiranje), *Andrea Tvrdić* (Udruga Sunce), *Ivana Krstulović Baković* (Udruga Sunce), *Sanja Slavica Matešić* (Šibensko-kninska županija), *Ivana Šarić* (VITA projekt d.o.o.), *Domagoj Vranješ* (VITA projekt d.o.o.), *Marko Prce* (Zagrebačka županija), *Enes Ćerimagić* (Zelena akcija), *Dušica Radojčić* (Udruga Zelena Istra), *Marija Kukec* (WWF Adria), *Irma Popović Dujmović* (WWF Adria).

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

AKTIVNOST 3. 3. IZRADA UPUTA ZA ODRŽAVANJE JAVNOG IZLAGANJA UNUTAR JAVNIH RASPRAVA VEZANIH UZ GOPZEM, PUO, SPUO

Na temelju rezultata upitnika te rasprave provedene tijekom prve (10.9.2020.), druge (9.10.2020.) i treće radionice (13.11.2020.) s dionicima, sastavili smo Smjernice za održavanje javnog uvida i izlaganja unutar postupka javne rasprave za GOPZEM, PUO, SPUO u pandemijskim uvjetima, koje ćemo uputiti u MINGOR kao smjernice koje se mogu dalje primjenjivati uz postojeće zakonske propise. Kroz pilot projekt testirat će se neke od predloženih smjernica na odabranoj javnoj raspravi, u prosincu/siječnju 2020. (Izmještanje dijela državne ceste DC36 Gradec Pokupski – Lijevo Sredičko, Zagrebačka županija) u suradnji s nadležnim tijelom (Zagrebačka županija) te ovlaštenikom (Ires Ekologija d.o.o.) i projektantom (Inženjerski projektni zavod d.d.).

Pojmovi korišteni u tekstu:

Osoba za informiranje javnosti – jest osoba na regionalnoj razini (imenuje i financira Županija iz vlastitog proračuna), kojoj se javnost/zainteresirana javnost može obratiti u vezi svih pitanja i nedoumica o samom procesu javnog uvida i sudjelovanja na javnom izlaganju te pomoći kod pisanja komentara i primjedbi. Kontakt osobe je naveden na stranicama Županije te na obavijesti o održavanju javnog uvida za svaki projekt.

Osoba za komunikaciju s javnošću – jest osoba na nacionalnoj razini, u funkciji Službenika za komunikaciju s javnosti o postupcima zaštite okoliša (imenuje i financira Ministarstvo iz vlastitog proračuna). Ova osoba osigurava da se informacije o postupcima zaštite okoliša i prirode plasiraju na pravovremen, ispravan i učinkovit način te da se javna izlaganja organiziraju na primjereni način koji omogućuje aktivno sudjelovanje javnosti u procesu donošenja odluke. Također, predstavnicima javnosti pomaže i objašnjava objavljene informacije vezane za postupke zaštite okoliša, naročito kada se radi o tehnički složenim ili teško razumljivim dokumentima.

Ovaj materijal omogućen je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP i Norveških grantova. Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Udruge BIOM i HUSZPO i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Sažetak rezultata projekta „Uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskim uvjetima“

Jedno od glavnih postignuća projekta, koji je trajao od 01.06. do 30.11.2020. godine, je formiranje konzultacijskog tima kroz koji smo okupili sve relevantne dionike procesa uključivanja javnosti u javne rasprave, a koji su kroz projekt djelovali kao zajednica usmjerena na rješavanje prepoznatih problema kroz suradnju, dijalog i kompromis. Konzultacijski tim sastojao se od udruga civilnog društva, ovlaštenika, investitora, tijela regionalne samouprave te Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR). Kroz 3 online radionice, s konzultacijskim timom i dionicima sastavljen je nacrt Smjernica za uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskim uvjetima.

Konačna verzija Smjernica, sastavljena nakon provedenih radionica, uključuje i prilog s dosad objavljenom literaturom i preporukama koje nadilaze pandemijske uvjete, ali su neophodne za adekvatno uključivanje javnosti u javne rasprave, što uključuje preporuke vezane za transparentno uključivanje i poboljšanje sudjelovanja javnosti u javnim raspravama, te prijedloge za izradu nove Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti.

Kroz radionice, dionici su međusobno osvijestili razmjer problema uključivanja javnosti u novonastalim uvjetima, ali i činjenice da ova promjena situacije predstavlja samo još jedan u nizu izazova vezanih za adekvatno uključivanje javnosti u javne rasprave, što se u praksi često razlikuje od propisanih normi, s čime se većina dionika susrela. Naime, članovi konzultacijskog time te dionici online radionica većinom su se složili da je, uz izazove koje je prouzročila pandemija, neophodno temeljno unaprijediti i trenutno neadekvatan sustav za informiranje javnosti i omogućiti njeno efikasnije sudjelovanje na javnim uvidima i javnim izlaganjima, te poboljšati postojeći pravni okvir za provedbu javne rasprave. U cilju poboljšanja vezanih za pandemijske uvjete, naglasak je stavljen na veću vidljivost informacija putem weba, alternativnim načinima informiranja te dostupnosti javnih izlaganja većem broju zainteresiranih putem digitalnih prijenosa.

Također, pokazalo se da je problematika uključivanja javnosti u javne rasprave već niz godina aktualno pitanje koje je adresirano kroz niz projekata te su nastale upute, prijedlozi i priručnik koji omogućuju rješavanje različitih aspekata ove problematike. Dijelove navedenih materijala, koje smo smatrali relevantnim za aktualni projekt, okupili smo u dokument koji je prilog Smjernicama. Kako većina prepoznatih problema do danas nije adekvatno riješena, rezultati ovog projekta mogu poslužiti i kao pregled problematike uključivanja javnosti u javne rasprave u zaštiti okoliša, te omogućiti lakši pronalazak adekvatnih rješenja u skoroj budućnosti.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Međutim, iako je konzultacijski tim bio iznimno složan kod prepoznavanja aktualnih problema i mogućih rješenja, ipak nije bilo moguće postići konsenzus. Naime, projektom je bilo predviđeno odobrenje konačne verzije Smjernica od strane Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, kao krovnog tijela odgovornog za ovu problematiku. Međutim, iako je Ministarstvo bilo dio konzultacijskog tima, sudjelovali su samo na prvoj radionici, nakon koje su se očitovali da sadržaj nacrtu smjernica izlazi iz fokusa projekta jer smjernice nisu isključivo vezane za pandemijske uvjete. Stoga su u Ministarstvu jasno dali do znanja da ih kao takve ne namjeravaju prihvatiti. Usprkos više pokušaja rješavanja problema kroz konstruktivni dijalog, Ministarstvo je odbilo prihvatiti dokument.

Ostaje nada da će pritisak i stručne i šire javnosti doprinijeti tome da Ministarstvo prepozna važnost ove teme i uključi se u njeno rješavanje. A do tada se nadamo da će svim drugima sudionicima u procesima javne rasprave ove Smjernice pomoći u razumijevanju problematike i dati uvid u predložena rješenja.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Evropskog gospodarskog prostora i Norveških finansijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Prva skupina smjernica se odnosi na informiranje javnosti i zainteresirane javnosti o javnoj raspravi.

Tablica 1. Informiranje javnosti i zainteresirane javnosti (putem web sitea, pošte, osobe za informiranje,...)

Br	Element Informiranja	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
P1.1	Informirati javnost koja nema pristup internetu o zahvatu	Uz korištenje on-line alata za informiranje javnosti, obavezno je i istovremeno korištenje alata kojima se dopire do udjela populacije koja nema pristup internetu, informiranjem javnosti kroz objavu obavijesti o javnoj raspravi preko mjesnih odbora, u različitim lokalnim tiskanim medijima, na lokalnim radio postajama te fizički na lokalno frekventnim mjestima (npr. autobusne postaje, knjižnice, trgovine, trgovi, crkve). Obavijest o pokretanju javne rasprave treba sadržavati i aktualne epidemiološke upute za javni uvid i izlaganje, koje se trebaju pravovremeno revidirati kako bi zainteresirana javnost mogla isplanirati svoje sudjelovanje.	kratkoročno / ✓	Obaveza provođenja ovih aktivnosti bi trebala biti u nadležnosti tijela vlasti.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Druga skupina smjernica se odnosi na održavanje javnog uvida.

Tablica 2. Održavanje javnog uvida (odgovarajući materijal za uvid, mogući uvid i izvan radnog vremena, elektroničko davanje primjedbi, mogućnost imenovanja osobe koja pomaže javnosti i zainteresiranoj javnosti u obrazloženju materijala i davanju primjedbi,...)

Br.	Element Javnog uvida	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost smjernice u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
P2.1	Obavijestiti javnost o dostupnosti studije i knjige uvida	<p>Obavijest staviti na naslovnicu web stranice lokalne uprave, zalijepiti plakat na lokacijama koje javnost posjećuje i u vremenu ograničenog javnog okupljanja (npr. ljekarne, ambulante, dućani, postaje javnog prometa i sl.), na lokalnom radiju, putem društvenih mreža lokalne uprave, lokalnim udrugama.</p> <p>Obavijesti sadrže sve potrebne informacije: lokacija uvida, vrijeme primanja stranki, način primanja stranki – epidemiološke mjere (zaštitna maska, dezinfekcija,...), da li se za uvid treba najavljivati/kome i koje vrijeme je dostupno za uvid te kontakt osoba za dodatne informacije.</p>	kratkoročno / ✓	JL(P)RS

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Br.	Element Javnog uvida	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost smjernice u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
P2.2	Obavijestiti javnost koja je u neposrednoj blizini zahvata o dostupnosti studije i knjige uvida	Obavezno postaviti oglasnu ploču za više od 10 međašnika kao kod postupka izdavanja lokacijske/građevinske dozvole. U slučaju zahtjevnog zahvata poželjno je poštom poslati obavijest o uvidu osobama čije stanovanje ili poslovna aktivnost graniči s lokacijom zahvata. Ukoliko omogućuje lakšu i jasniju vizualnu prezentaciju, moguće je priložiti preklop zahvata sa katastrom kako bi se javnost lakše snašla.	kratkoročno / ✓	JL(P)RS (alternativno Nositelj zahvata/Investitor)
P2.3	Imenovati osobu na županijskoj razini za informiranje/pomoć javnosti i zainteresiranoj javnosti	Imenovati osobu kojoj se javnost/zainteresirana javnost može obratiti za pojašnjenja o samom procesu javnog uvida i sudjelovanja na javnom izlaganju, kao i za slučaj pomoći u pisanju komentara i primjedbi. Osigurati financiranje za rad ove osobe iz županijskog proračuna. Ukoliko tijela javne vlasti nemaju kapaciteta ili procijene da je u najboljem interesu javnosti, osoba za informiranje može biti iz lokalne udruge.	srednjeročno / ✓	Županije
P2.4	Osigurati odgovarajući prostor za javni uvid	Osigurati dostupnost prostora za uvid osobama s invaliditetom. Prostor organizirati u skladu s trenutnim epidemiološkim mjerama i osigurati prisutnost osobe za informiranje/pomoć javnosti.	kratkoročno / ✓	JL(P)RS

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Br.	Element Javnog uvida	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost smjernice u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
P2.5	Osigurati odgovarajuću dostupnost knjige uvida	<p>Dati smjernice nositelju zahvata/investitoru da napravi 10-15 minutnu prezentaciju (npr. video, Power point) koja se može pogledati online (na Internet stranici gdje je objavljena i studija), a koja na jednostavan (više vizualan) način objašnjava planirani zahvat.</p> <p>Osigurati dostupnost knjige uvida na lokaciji JL(P)RS u radnim satima kao i u drugom javnom prostoru u popodnevnim satima uz obavezno prisustvo osobe za informiranje/pomoć javnosti.</p> <p>Dugoročno treba raditi na zamjeni knjige uvida digitalnim alatima te izmijeniti sadržaj i formu netehničkih sažetaka kako bi bili razumljiviji većem broju ljudi kako bi što manje vremena provodili na lokaciji.</p>	kratkoročno-dugoročno / ✓	MINGOR (smjernice za izradu prezentacije i izmjenu sadržaja i forme netehničkih sažetaka), ovlaštenik/investitor (prezentacija sadržaja studije), JL(P)RS (dostupnost knjige uvida)

Br.	Element Javnog uvida	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost smjernice u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
P2.6	Osigurati više načina davanja komentara i primjedbi na studiju	<p>U knjigu uvida pismeno, ukoliko su lokacije uvida otvorene u pandemijskim uvjetima.</p> <p>Poštom na definiranu adresu ili poštanski sandučić JL(P)RS. Ukoliko druge opcije nisu moguće, uvesti telefonsku liniju dostupnu u određene sate (npr. izvan razdoblja kada je većina ljudi na poslu ili u poljoprivrednim radovima) gdje će se javnost moći informirati kako iznijeti svoje primjedbe i komentare u razgovoru koji će biti evidentiran.</p> <p>Otvoriti e-mail kojim javnost i zainteresirana javnost daje komentare i primjedbe koje su punovažne i jednako se razmatraju kao i pisane primjedbe uz uvjet da je identitet pošiljatelja(ime, prezime, adresa e-pošte) nedvosmislen.</p> <p>Dugoročno otvoriti online portal sličan e-savjetovanju gdje će se moći davati komentari i primjedbe za svaki zahvat u RH (vezano uz smjernicu P1.1).</p>	kratkoročno-dugoročno / ✓	JL(P)RS i nositelji zahvata/investitori (otvaranje maila, telefonske linije), MINGOR (dugoročno, otvaranje online portala)

Treća skupina smjernica se odnosi na održavanje javnog izlaganja.

Tablica 3. Održavanje javnog izlaganja (javno ili online, vrijeme izlaganja i diskusije,...)

Br.	Element Javnog izlaganja	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost smjernice u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
P3.1	Održavati javno izlaganje online	<p>Osigurati odgovarajuću video konferenciju javnog izlaganja za dio javnosti koji nije u mogućnosti fizički prisustvovati raspravi. Time se omogućuje i sudjelovanje većeg broja pripadnika zainteresirane javnosti uz poštivanje svih epidemioloških mjera. Video konferencija mora omogućiti i aktivno sudjelovanje javnosti u javnoj raspravi. Također je potrebno video konferenciju snimati te omogućiti javnu dostupnost snimke na istom mjestu gdje su dostupni i materijali i informacije o toj javnoj raspravi. Osigurati održavanje javnog izlaganja online uz korištenje što više slijedećih mogućnosti:</p> <p>i) preko video konferencija, s osiguranjem prostorije za video poziv u središnjici nadležnog tijela za postupak za javnost koja nema pristup računalu (sudjelovanje javnosti je online i uživo)</p> <p>ii) snimanje javnih izlaganja te postavljanja snimke i dijeljenja linka (npr. na YouTubeu)</p> <p>iii) primanje telefonskih poziva za davanje komentara/primjedbi</p>	kratkoročno / ✓	JL(P)RS na čijem području se odvija zahvat

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Br.	Element Javnog izlaganja	Smjernice	Predviđeno trajanje implementacije smjernice / primjenjivost smjernice u vanpandemijskim uvjetima	Odgovorna osoba/tijelo
		iv) prisustvo moderatora čija je uloga osigurati da javnost dobije odgovore na komentare i primjedbe primljene putem online alata (npr. <i>chat</i>) ili eventualno uvedene telefonske linije, dok traje izlaganje uživo		
P3.2	Osigurati odgovarajući prostor i vrijeme trajanja za javno izlaganje	Javne rasprave trebaju se održavati u prostorima u kojima pristup imaju osobe s invaliditetom; potrebno je izbjegavati klasični postav u kojem su predstavnici nadležnih tijela na podiju, a građani u poziciji publike. U slučaju održavanja izlaganja uživo, preporuča se raspored sjedenja u krug, u kojem su svi sudionici ravnopravni; treba se dobro isplanirati odnos između uvodnog izlaganja i vremena na raspolaganju za pitanja i odgovore – više je vremena potrebno osigurati za pitanja te je raspravu nužno produžiti na više dana u slučaju složenih zahvata. Ključno je video konferencijama omogućiti sudjelovanje i onima koji nisu u mogućnosti fizički prisustvovati raspravi, ukoliko je ograničen broj sudionika uživo.	kratkoročno / ✓	Nadležno tijelo odgovorno za postupak

P3.3	Prilagoditi vrijeme održavanja javnog izlaganja	Osigurati online javno izlaganje uz snimku na internetu što rješava pitanje praćenja javnog izlaganja u radno vrijeme ili u vrijeme godišnjih odmora/blagdana. U slučaju složenih zahvata omogućiti više javnih izlaganja uz poštivanje epidemioloških mjera i sredstava za posebne okolnosti.	kratkoročno / ✓	Nadležno tijelo odgovorno za postupak
P3.4	Evidentirati prijave za sudjelovanja na javnom izlaganju/broj sudionika	Nadležno tijelo treba omogućiti prijave za sudjelovanje na javnom izlaganju te prema epidemiološkim uputama i veličini dostupne prostorije za javno izlaganje ograničiti broj sudionika uživo (prema redoslijedu prijave), a sve ostale zainteresirane uputiti na online sudjelovanje.	kratkoročno / ✓	Nadležno tijelo odgovorno za postupak

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Četvrta skupina smjernica se odnosi na opće smjernice vezane za postupak javne rasprave koje su proizašle iz dugogodišnje iskustva dionika te predstavljaju temelj za buduća unaprjeđenja samog postupka. Ove smjernice obuhvaćaju probleme vezane za postupak koje su dionici u upitniku i kroz radionice često spominjali te istaknuli kao jedan od ključnih ograničavajućih faktora u adekvatnom uključivanju javnosti u postupak u standardnim uvjetima.

Tablica 4. Opće smjernice vezane za postupak javne rasprave

Br.	Element	Smjernice	Odgovorna osoba/tijelo
O1.1	Formirati središnji portal za javnu raspravu koji uključuje javnost	Postupke koji zahtijevaju sudjelovanje javnosti potrebno je integrirati u e-Savjetovanja ili u neki drugi središnji portal za javnu raspravu koji bi objedinio na jednom mjestu sve obavijesti i informacije vezane za uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša, na svim razinama samouprave (uključuje i objavu dokumenata vezanih uz sam zahvat, dokumenata vezanih uz studije, svih izmjena dokumenata u postupku te izrađenih stručnih mišljenja svih tijela u postupku). Ujedno bi se unaprijed omogućilo javnosti i naročito zainteresiranoj javnosti registriranje te primanje notifikacija/elektroničkih obavijesti o vrsti postupaka koji ih interesiraju.	MINGOR
O1.2	Uspostaviti funkciju Službenika za komunikaciju s javnosti o postupcima zaštite okoliša na nacionalnoj razini	Uspostaviti na nacionalnoj razini funkciju Službenika za komunikaciju s javnosti o postupcima zaštite okoliša, koji bi predstavnicima javnosti pomagao i objašnjavao objavljene informacije, naročito kada se radi o tehnički složenim ili teško razumljivim dokumentima. Također, osiguravao bi da se informacije plasiraju na pravovremen, ispravan i učinkovit način te da se javna izlaganja organiziraju na primjereni način koji omogućuje prisustvo većeg broja zainteresirane javnosti te aktivno sudjelovanje javnosti u procesu donošenja odluke. Poželjno je da se radi o jednoj osobi zaduženoj za sve postupke, a ne da se imenuje druga osoba za svaki postupak. Međutim, odluka kako urediti funkciju Službenika je isključivo na Ministarstvu.	MINGOR

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Br.	Element	Smjernice	Odgovorna osoba/tijelo
O1.3	Informirati zainteresiranu javnost o zahvatu	<p>Izrada popisa zainteresirane javnosti koju bi trebalo pravovremeno uključiti u javnu raspravu, a koja je u dometu mogućeg negativnog utjecaja zahvata je složena mjera s obzirom na malu vjerojatnost da se uz manje resurse mogu saznati točni kontakt podaci iz katastarskih/zemljišnih knjiga.</p> <p>Predlažu se sljedeće opcije:</p> <p>i) staviti organizaciju izrade popisa zainteresirane javnosti u domenu rada Službenika za komunikaciju s javnosti (referenca na smjernicu O1.2)</p> <p>ii) obavijestiti aktivne lokalne organizacije za zaštitu prirode i okoliša o početku postupka te o svim naknadnim fazama provedbe istog kako bi one dalje distribuirale informaciju javnosti/zainteresiranoj javnosti.</p>	<p>Nadležna tijela za provedbu postupaka</p> <p>Organizacije civilnog društva</p>
O1.4	Provoditi educiranje javnosti o svrsi i formi postupka Procjene utjecaja na okoliš, javne rasprave u sklopu postupka te obvezama nadležnih tijela u postupanju s komentarima i prijedlozima javnosti.	<p>Poželjno je provesti više akcija edukacije poput izrade brošura, održavanja predavanja te objave tekstova u dnevnim novinama. Sadržaj tekstova i predavanja je potrebno prilagoditi javnosti. Brošure ili tekstove s ovim informacijama trebale bi biti dostupne na istom mjestu gdje se objavljuje obavijest o početku javne rasprave, pogotovo za postupke zahvata od velikog interesa za javnost (smjernica O1.7).</p>	<p>Svi dionici u postupcima procjene utjecaja na okoliš</p>

Br.	Element	Smjernice	Odgovorna osoba/tijelo
O1.5	Prilagoditi pravni okvir za sudjelovanje javnosti u postupcima zaštite okoliša tako da se omogući odgovarajuće sudjelovanje javnosti	Potrebno je izvršiti izmjene i dopune Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša, kako bi se osigurala adekvatna implementacija Aarhuške konvencije u RH. Izmjene i dopune propisa potrebno je izvršiti primjenom preporuka navedenih u dokumentu „Preporuke iz Maastrichta o načinima promicanja stvarnog sudjelovanja javnosti u postupku odlučivanja u području okoliša“ (UN ECE 2016).	MINGOR
O1.6	Rano uključiti javnost u planiranje projekta	Potaknuti nositelje zahvata/investitore na uključivanje javnosti već u fazi idejnog projekta kako bi javnost imala dovoljno vremena za upoznavanje s projektom i davanje prijedloga za potencijalne izmjene već u fazi planiranja. Kroz prezentaciju projekta i prikupljanje mišljenja javnosti, omogućio bi se zajednički razvoj projekta sa zainteresiranom javnosti. Također, poželjno je poticati organizaciju susreta s lokalnom zajednicom i predstavljanje projekta prije početka postupka javne rasprave, kako bi se zainteresiranoj javnosti dalo vremena da razmisli o projektu, konzultira se međusobno te po potrebi i sa stručnjacima. Preporučuje se podjela letaka s kratkim pregledom planiranog zahvata, naročito vizualnim objašnjenjem na mjestima gdje stanovništvo češće zalazi, kao i direktna podjela u poštanske sandučice, naročito za zainteresiranu javnost. Letak treba sadržavati i informaciju o kontakt osobi (tel., e-mail i vrijeme dostupnosti) koju javnost može kontaktirati za dodatne informacije. Poželjno je i snimanje lokacije zahvata dronom i prezentacija snimke tijekom svih faza uključivanja javnosti.	Nositelji zahvata/investitori

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Br.	Element	Smjernice	Odgovorna osoba/tijelo
O1.7	Profesionalno moderirati javna izlaganja za složenije zahvate i/ili zahvate od velikog interesa za javnost	Angažirati profesionalne facilitatore/moderatore javnih izlaganja uključujući i grafičke facilitatore u slučaju složenijih zahvata koji pobuđuju veliko zanimanje javnosti. Odluku o tome koji zahvat je od interesa javnosti Nadležno tijelo može donijeti na temelju povratne informacije dobivene od strane organizacija civilnog društva koje su informirale javnost na početku postupka (smjernica O1.3)	Nositelj zahvata /Investitori

Zaključci projekta

Glavne aktivnosti projekta „Uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskim uvjetima“ obuhvaćaju anketiranje dionika na početku projekta o mišljenju i iskustvima u postupcima javnih rasprava, 3 online radionice s konzultacijskim timom te anketa upućena nadležnim tijelima za provedbu postupaka u zaštiti okoliša te široj javnosti na komentare i mišljenje o glavnom rezultatu projekta (Smjernice za uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskim uvjetima).

Uz projektni tim [Udruge BIOM](#) (nositelja projekta) i [Hrvatske udruge stručnjaka zaštite prirode i okoliša](#) (partnera) okupili smo u konzultacijski tim projekta predstavnike Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, županija, ovlaštenika, organizacija civilnog društva, nositelja zahvata i pravnih aktera.

Konzultacijski tim projekta izrazio je potrebu za temeljnom promjenom načina sudjelovanja javnosti pri čemu se većina slaže da je nužna promjena zakonodavnog okvira u segmentu informiranja i uključivanja javnosti ne samo u postupke zaštite okoliša već i u donošenje prostornih planova.

Iz dugogodišnjeg iskustva dionici su iznijeli mnogo prijedloga kako unaprijediti informiranje javnosti i povećati njeno sudjelovanje na javnim uvidima i javnim izlaganjima, a rezultati aktivnosti, istraživanja i projekata koji su prethodili ovom projektu, ugrađeni su u rezultate ovog projekta.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Konzultacijski tim je stavio naglasak na slijedeće mjere za uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskom razdoblju pojačanih epidemioloških mjera:

- i) uvođenje prakse istovremene primjene više načina obavještanja javnosti (naročito postizanje veće vidljivosti informacija o postupcima javne rasprave na webu, upotreba ostalih online alata poput društvenih mreža te postavljanje pisanih obavijesti o postupcima javne rasprave na vidljivim mjestima;
- ii) primjenu više načina postavljanja komentara/pitanja javnosti u postupku javnog uvida i javnog izlaganja (naglasak na e-pošti kao načinu davanja komentara i primjedbi ravnopravnom pisanom);
- iii) održavanje javnih izlaganja online uz dostupnost snimke na internetu kako bi što više osoba moglo pristupiti javnom izlaganju i izraziti svoje mišljenje.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Daljnje smjernice na kojima bi svi dionici, uključujući konzultacijski tim ovog projekta, kao neformalna platforma svih dionika u postupcima u zaštiti okoliša trebali raditi su prvenstveno:

- i) edukacija javnosti o njihovim pravima i načinima uključivanja u javne rasprave, naročito za ranjive skupine (npr. osobe kojima nije dostupan Internet);
- ii) edukacija dionika o načinima ranog uključivanja javnosti u proces javne rasprave;
- iii) edukacija i usavršavanje zaposlenika JL(P)RS u području odnosa s javnošću kako bi išli u korak s vremenom i mijenama koje se pojavljuju u društvu, poput pojava novih tehnologija i pojava novih profila korisnika, a sve kako bi znali uskladiti potrebe i zahtjeve dionika u procesu javne rasprave;
- iv) prijevod preporuka iz Maastrichta (UN ECE (2016). Maastricht Recommendations on Promoting Effective Public Participation in Decision-Making in Environmental Matters. Prepared Under the Aarhus Convention, UN, New York) koje se nastavljaju na Vodič za provedbu Aarhuške konvencije;
- v) lobiranje za i sudjelovanje u prilagodbi pravnog okvira koji uključuje ne samo izmjenu relevantnih Zakona i Uredbi, već i nužnost uspostave novih funkcija u postupcima javnih rasprava (Službenik za komunikaciju s javnošću na nacionalnoj razini, Službenik za informiranje na regionalnoj razini – kao i definiranje njihovih dužnosti), definiranje dužnosti članova Povjerenstva za provedbu postupaka u zaštiti okoliša, bolje definiranje sadržaja dokumenata od važnosti u procesu javne rasprave (rješenja, netehničkih sažetaka studija i dr.);
- vi) ukoliko se ove Smjernice namjeravaju koristiti kao podloga za izmjenu zakonodavstva, elemente smjernica navedene u dokumentu potrebno je detaljno razmotriti kako bi se razlučile smjernice koje predstavljaju prijedlog koji bi trebao biti uvršten u propise, od smjernica koje bi trebale ostati na razini preporuka i upute.

Konzultacijski tim je zaključio kako sustav uključivanja javnosti u predmetnim postupcima funkcionira na formalnoj razini, no za dugoročne i temeljne promjene te kvalitetnije uključivanje javnosti nužna je izmjena Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/2008). Također je očita potreba da predstavnici tijela i organizacija koji su dionici ovog projekta kao i sudionici u postupcima procjene i strateške procjene utjecaja na okoliš te glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu nastave nakon završetka projekta zajednički i sustavno raditi na potrebnim promjenama upravo radi razumijevanja različitih uloga u sustavu i usuglašavanja mišljenja.

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

Literatura:

Odgovori dionika i javnosti na upitnik

Hillary Aidun and Daniel Metzger (2020). Public Participation in the Coronavirus Age, Sabin Center for Climate Change Law at Columbia University

UN ECE (2016). Maastricht Recommendations on Promoting Effective Public Participation in Decision-Making in Environmental Matters. Prepared Under the Aarhus Convention, UN, New York, <https://doi.org/10.18356/a36af035-en>.

Radojčić D. (2017): Prijedlozi za poboljšanje sudjelovanja javnosti u postupcima Procjene utjecaja na okoliš i Strateške procjene utjecaja na okoliš. WWF Adria, Zagreb.

Medunić-Orlić G., Grubišić I. (2016): Zajedno za prirodu i okoliš - priručnik za aktivno građanstvo u zaštiti okoliša i suradnju između lokalne samouprave i građana. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Split.

Marija Kukec M., Stefanović Đ., Španiček B. (2019): Guidelines for early and transparent inclusion of interested parties in environmental decision making (ETI model). WWF Adria, Zagreb.

Ofak L. (2017.): Prijedlozi radnoj skupini za izradu nove Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti pri Ministarstvu zaštite okoliša i prirode

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

PRILOG SMJERNICAMA: LITERATURA

U nastavku je dana korištena literatura kao prilog Smjernicama za uključivanje javnosti u javne rasprave u postupcima zaštite okoliša u pandemijskim uvjetima.

1. *Marija Kukec M., Stefanović Đ., Španiček B. (2019): Guidelines for early and transparent inclusion of interested parties in environmental decision making (ETI model). WWF Adria, Zagreb*

Preporuka za rano uključivanje javnosti, što znači uključivanje već u fazi planiranja projekta, čime se ostavlja dovoljno vremena za potencijalne izmjene projekta i javnost se osjeća dijelom procesa. Također, dokument upućuje na rano uključivanje javnosti u postupak procjene utjecaja na okoliš (npr. za vrijeme određivanja sadržaja studije).

2. *Radojčić D. (2017): Prijedlozi za poboljšanje sudjelovanja javnosti u postupcima Procjene utjecaja na okoliš i Strateške procjene utjecaja na okoliš. WWF Adria, Zagreb*

Tijela nadležna za provedbu postupaka PUO trebala bi izraditi popise zainteresirane javnosti. Postoji više načina:

- uspostavljanje mehanizma gdje se pripadnici javnosti mogu unaprijed registrirati za primanje obavijesti o postupcima u okviru procjene utjecaja na okoliš
- pozivom zainteresiranoj javnosti da zahtjeve za pojedinačnim obavijestima podnesu za trajanja javne rasprave o nekom zahvatu
- automatskim slanjem obavijesti svim popisanim organizacijama za zaštitu prirode i okoliša
- od slučaja do slučaja pripadnicima zainteresirane javnosti prema npr. dometu mogućeg negativnog utjecaja zahvata, u odnosu na pravni interes itd.

Preporuka o pojedinačnim obavijestima pripadnicima zainteresirane javnosti odnosi na sve faze postupka PUO (ocjena o potrebi PUO/odluka o ishodu tog postupka, utvrđivanje sadržaja SUO/odluka o ishodu tog postupka, javna rasprava o SUO, rješenje o prihvatljivosti zahvata).

Metode obavještavanja javnosti potrebno je unaprijediti. To je moguće ostvariti kroz uvođenje prakse istovremene primjene više načina obavještavanja javnosti. Sukladno tome, osim na internetskim stranicama tijela nadležnog za provedbu postupka i oglasa u lokalnim novinama o javnoj raspravi, obavijesti bi trebalo postavljati i na lokalno najposjećenija mjesta (autobusne postaje, knjižnice, trgovine itd.).

Potrebno je izvršiti izmjene i dopune Zakona o zaštiti okoliša, Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša uvođenjem jasne i nedvosmislene:

- obaveze dostavljanja pojedinačnih obavijesti pripadnicima identificirane zainteresirane javnosti na kućnu ili email adresu o svim fazama postupka PUO (ocjena o potrebi PUO, odluka

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških finansijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

- o ishodu tog postupka, utvrđivanje sadržaja SUO, odluka o ishodu tog postupka, javna rasprava o SUO, rješenje o prihvatljivosti zahvata)
- obaveze isticanja načina dostavljanja rješenja zainteresiranoj javnosti u informaciji o postupcima ocjene o potrebi procjene i procjene utjecaja na okoliš te mogućnosti i rokova za žalbu
 - obaveze isticanja datuma postavljanja rješenja na internetske stranice nadležnog tijela zajedno s informacijom o mogućnostima žalbe/tužbe
 - obaveze obavješćavanja javnosti ne samo o donesenom rješenju već i o svakoj promjeni nastaloj nakon preispitivanja odluke od strane više instance ili suda objavom presude ili drugostupanjskih rješenja, koja se moraju se objavljivati na istim mjestima na kojima su i dokumenti objavljeni prilikom započinjanja postupka
 - obaveze informiranja javnosti o javnoj raspravi, osim na internetskim stranicama tijela nadležnog za provedbu postupka i oglasa u lokalnim novinama, na lokalno najposjećenijim mjestima (autobusne postaje, knjižnice, trgovine itd.).

Članak 6.(3) Aarhuške konvencije nalaže da postupci sudjelovanja javnosti trebaju obuhvatiti razumne vremenske rokove za različite stadije, koji će osigurati dovoljno vremena za obavješćavanje javnosti i kako bi se javnost pripremila i djelotvorno sudjelovala prilikom odlučivanja o okolišu. Neosporno je, dakle, da se pod "razumnim" misli na dovoljno vremena iz perspektive javnosti koja se mora pripremiti za sudjelovanje u proceduri. Odbor za praćenje provedbe Aarhuške konvencije odredio je što se može smatrati razumnim rokom: "Razdoblje od 6 tjedana u kojem javnost ima mogućnost uvida u dokumentaciju i za pripremu za sudjelovanje u javnoj raspravi te dodatnih 6 tjedana za podnošenje komentara, informacija, analiza ili mišljenja koja drži relevantnima za izgradnju postrojenja za odlaganje otpada može se smatrati razumnim rokom.

Tijela javne vlasti bi, prema čl. 88. Preporuka iz Maastrichta, trebala sastaviti popis informacija važnih za odlučivanje čije bi objavljivanje bilo obaveza. Taj popis informacija trebao bi sadržavati primjerice, eventualne dopune studije utjecaja na okoliš, sva relevantna mišljenja, potvrde ili izjave drugih tijela vlasti ili "tijela ili osoba određenih posebnim propisom", jedinica lokalne i regionalne samouprave³⁴, prethodne zahtjeve za procjenom utjecaja na okoliš, suspenzije ili odbijanja rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš itd. Sve navedene informacije trebale bi biti dostupne u sjedištu tijela nadležnog za provedbu postupka te putem internetskih stranica.

Potrebno je poduzeti mjere da tijela nadležna za provedbu postupaka osiguraju službenika koji bi predstavnicima javnosti pomagao i objašnjavao objavljene informacije, naročito kada se radi o tehnički i složenim ili teško razumljivim dokumentima.

Čl. 13. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš potrebno je dopuniti popisom obaveznih dokumenata koje je potrebno učiniti dostupnima javnosti prema čl. 88. Preporuka iz Maastrichta (dopune studije utjecaja na okoliš, sva relevantna mišljenja, potvrde ili izjave drugih tijela vlasti ili "tijela ili osoba određenih posebnim

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

propisom", jedinica lokalne i regionalne samouprave, prethodne zahtjeve za procjenom utjecaja na okoliš, suspenzije ili odbijanja rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš itd.). Informacija o upućivanju studije na javnu raspravu trebala bi sadržavati popis dokumenata koji će biti dostupni javnosti.

Razmatranje i usvajanje prijedloga, primjedbi i komentara javnosti: Izvješća o provedenom savjetovanju (u kojima bi bila vidljiva pitanja javnosti te odgovori) trebala bi postati sastavni dio odnosno obavezni prilog rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš.

3. *Medunić-Orlić G., Grubišić I. (2016): Zajedno za prirodu i okoliš – priručnik za aktivno građanstvo u zaštiti okoliša i suradnju između lokalne samouprave i građana. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Split*

Dobra praksa upućuje na rano uključivanje javnosti, kako u procesu planiranja tako i u procjeni utjecaja na okoliš.

4. *UN ECE (2016). Maastricht Recommendations on Promoting Effective Public Participation in Decision-Making in Environmental Matters. Prepared Under the Aarhus Convention, UN, New York, <https://doi.org/10.18356/a36af035-en>*

Preporučuje se da se, ako tijekom postupka donošenja odluka javne vlasti postanu svjesne značajnih novih informacija o projektu ili da su se okolnosti na neki značajan način promijenile, javnosti da daljnja prilika za sudjelovanje prije donošenja odluke. Ovisno o novim informacijama može se zahtijevati produženje ili ponovno pokretanje javnog savjetovanja. Na primjer, kod dopuna studija utjecaja na okoliš ili strateških studija utjecaja na okoliš, koje donose nove informacije koje bi mogle utjecati na komentare javnosti na predloženi projekt, potrebno je javnosti pružiti daljnju priliku za sudjelovanje.

Kako bi se osiguralo odgovarajuće i učinkovito informiranje zainteresirane javnosti, javna tijela mogu uspostaviti mehanizme pomoću kojih će pripadnici zainteresirane javnosti za određeni postupak dobiti pravovremenu pojedinačnu obavijest o postupku. Takvi mehanizmi mogu uključivati popise e-pošte te automatske obavijesti povezane s elektroničkim bazama podataka; u regijama u kojima značajan dio javnosti nema pristup Internetu, treba koristiti druge odgovarajuće načine, npr. poštom ili čak obavijesti od vrata do vrata.

Zakonodavni okvir koji omogućuje da javno savjetovanje traje minimalno 30 dana je zadovoljavajući okvir dok god to ujedno podrazumijeva produženje perioda javnog savjetovanja ukoliko to zahtijevaju karakteristike projekta.

Preporučuje se da se obavijest o terminu održavanja javnog izlaganja objavi dovoljno unaprijed kako bi se javnost mogla pripremiti za učinkovito sudjelovanje na javnom izlaganju.

Rješenja o prihvatljivosti zahvata koja su dostupna javnosti trebala bi sadržavati minimalno:

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.

- a) opis postupka sudjelovanja javnosti
- b) sve komentare primljene za vrijeme javnog savjetovanja
- c) način na koji su primljeni komentari utjecaji na donošenje odluke, jasno identificirajući koji komentari su prihvaćeni i na koji način, a koji nisu prihvaćeni i zašto nisu.

Izrada planova/programa/strategija: Javne vlasti trebaju imati na umu da je sudjelovanje javnosti besmisleno ako su odluke već donesene – službeno ili neslužbeno. Najkasnije, javnost bi trebala biti uključena u izradu nacrtu plana.

Strateška procjena utjecaja na okoliš: *Scoping* ili određivanje sadržaja strateške studije utjecaja na okoliš je također proces u kojem bi trebala sudjelovati javnost.

5. *Ofak L. (2017.): Prijedlozi radnoj skupini za izradu nove Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti pri Ministarstvu zaštite okoliša i prirode*

I, II i III Trebao bi se uvesti središnji internetski portal ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša koji služi za informiranje i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima okoliša po uzoru na e-savjetovanja (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Dashboard>), sve informacije vezane uz određeni zahvat u okoliš objavljivati na tom portalu i internetskim stranicama na lako vidljivom mjestu, a o svakoj promjeni informacija i akata obavještavati javnost.

IV Nadležno tijelo bi u svakom pojedinom postupku moralo utvrditi zainteresiranu javnost u svrhu osiguranja njezinog informiranja i sudjelovanja u skladu sa određenim kriterijima.

V Moralo bi se omogućiti javno objavljivanje svih akata (popis akata je predložen) na internetskoj stranici nadležnog tijela zbog osiguranja transparentnosti postupaka i omogućavanja vidljivosti svih informacija važnih za osiguravanje prava na podnošenje tužbe.

VI. Kada se u postupcima mora informirati zainteresirana javnost, nadležno tijelo moralo bi, osim putem internetske stranice, informaciju dati i drugim načinima informiranja (pisani materijali, e-pošta, automatske informacije sa središnjeg portala i dr.) koji su primjereniji u konkretnom slučaju s obzirom na lokalnu zajednicu ili građanina pojedinca

VII. Sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti provodi se u trajanju od najmanje 30 dana, a moralo bi se produljiti u određenim specifičnim okolnostima

VIII. Sudjelovanje javnosti ne smije se provoditi od 24. prosinca do 6. siječnja niti od 1. kolovoza do 15. kolovoza.

IX. U određenim okolnostima predlaže se pokretanje ponovne javne rasprave

Projekt sufinancira Fond za aktivno građanstvo u Hrvatskoj kao dio Europskog gospodarskog prostora i Norveških financijskih mehanizama 2014. – 2021. koje financiraju Island, Lihtenštajn i Norveška.